

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΦΙΛΙΠΠΩΝ, ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ & ΘΑΣΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ 1 – 654 03 ΚΑΒΑΛΑ,

+30-2510-223.141, +30-2510-223.283, ✉ metropolitan@imfnth.org,
🌐 <http://www.im-philippon.gr/>

ἀριθμ. πρωτ.: 485.-

Ἐν Καβάλα τῇ 18^ῃ Ἰουλίου 2025.-

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΦΙΛΙΠΠΩΝ, ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΑΣΟΥ κ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΣ ΟΥΡΑΝΟΥΣ ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΝ ΤΗΣ
ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

Πρὸς τὸ Χριστεπώννυμο Πλήρωμα,
τὸν ἱερὸ Κλῆρο καὶ τὸν εὐσεβῆ Λαὸ
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου
ΕΝΤΑΥΘΑ

«Στὴν ἀθάνατη καὶ σεπτὴ μετάστασή σου, πλῆθος αὐλῶν λειτουργῶν ἦλθε νὰ σὲ ὑμνήσῃ, Παρθένε, μαζὺ μὲ τὸν Υἱό σου. Ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου οἱ ἀπόστολοι, ἀρπαζόμενοι ἀπὸ σύννεφα, συγκεντρώνονταν. Καὶ σοῦ ἐφώναζαν: Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτη»¹.

Ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἡ ὕμνογραφία, μέσα στὴ λειτουργικὴ πράξη τῆς ἀγίας μας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἓναν ἀπὸ τοὺς πιὸ βασικοὺς πυλῶνες γιὰ νὰ ὀδηγηθῇ ὁ ἄνθρωπος μέσω τῆς λογικῆς καὶ τῶν συναισθημάτων του στὴν οὐράνια καὶ πνευματικὴ σφαῖρα τῆς ἀκτίστου χάριτος τοῦ ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ μας. Καὶ αὐτὸ βασίζεται κυρίως στὸ ὅτι οἱ στιχουργοί, οἱ συνθέτες, οἱ μουσουργοὶ καὶ οἱ ὕμνογράφοι, μέσα στὴν μακραίωνη ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία καὶ ζωὴ, ἐβίωναν μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἄσκηση, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀνθρωπίνην γνῶση καὶ μελέτη τῶν ἁγίων Γραφῶν καὶ τῶν κειμένων τῶν ἁγίων Πατέρων τὸν φωτισμὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν θεία οἰκονομία γιὰ τὴν σωτηρία μας.

Ἕνας λοιπόν, ἄγνωστος ὕμνογράφος, συνέθεσε στὶς ἀρχὲς τοῦ 7^{ου} αἰῶνος μ.Χ. καὶ τὸ παραπάνω κοντάκιο γιὰ τὴν μεγάλη αὐτὴ ἡμέρα τῆς Κοιμήσεως καὶ τῆς Μεταστάσεως στοὺς οὐρανούς τῆς Παναγίας μας, ἑορτὴ πού καθιερώθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας στὶς ἀρχὲς τοῦ 5^{ου} μ.Χ. μὲ τὴν ἀνέγερση ἀπὸ τὸν εὐσεβῆ αὐτοκράτορα Μαρκιανό² (392-457 μ.Χ.) καὶ τὴν σύζυγό του Πουλχερία³ (399-453 μ.Χ.)

¹ Κοντάκιον, Εἰς τὴν μετάστασιν τῆς Θεοτόκου, Ἐκλογὴ Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ὑμνογραφίας, Π.Ν. Τρεμπέλα, Ἐκδόσεις «Ἀδελφότητος Θεολόγων Ὁ Σωτήρ», σελ. 227-228 : «Τῇ ἀθανάτῳ καὶ σεπτῇ μεταστάσει σου,* πλῆθος αὐλῶν λειτουργῶν ἀνυμνήσαί σε,* παρεγένετο, Παρθένε, σὺν τῷ νύμφῳ σου* ἐκ περάτων δὲ τοῦ κόσμου οἱ ἀπόστολοι,* ἀρπαζόμενοι νεφέλαις, συνοιθορίζοντο* καὶ ἐβόων σοὶ* χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε».-

² Ὁ Μαρκιανὸς (Θράκη, Ἰλλυρία, 392 - Βυζαντινὴ Κωνσταντινούπολη 26 Ἰανουαρίου 457) ἦταν Αὐτοκράτορας τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ τὸ 450 μέχρι τὸν θάνατό του. Τὸ 451 μ.Χ., συνεκάλεσε τὴν Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος (Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος), ὅπου ἀπεφασίσθη ὅτι ἡ ὀρθὴ ὁρολογία τοῦ χριστιαν-

ἱεροῦ Ναοῦ πρὸς τιμὴ τῆς Θεοτόκου στὸν κήπο τῆς Γεθσημανῆ στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου μέχρι σήμερα εὐρίσκεται, καὶ μὲ εὐλάβεια, ἀπὸ ὅλη τὴν χριστιανωσύνη, ἀποδίδεται ἡ τιμὴ καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ Θεομητορικὸ Μνῆμα.

Αὐτό, λοιπόν, τὸ θαυμάσιο κοντάκιο, μεταξὺ τῶν ἄλλων, λέγει καὶ τὰ ἑξῆς·
*«Ὡ Παρθένε ἁγία, πὺν ἐγέννησες μὲ ἁγιότητα τὸν ὑπεράγιο Λόγο μὲ σάρκα, ἁγίασε
 τίς ψυχές μας καὶ χάρισε σὲ μᾶς νὰ ζοῦμε πάντοτε ἅγια, καὶ νὰ σὲ τιμᾶμε μὲ ἁγιωσύνη
 καὶ νὰ φωνάζουμε σὲ σένα μὲ καθαρότητα· σῶσε μας, πύλη τῆς σωτηρίας, προστάτευ-
 σέ μας, μητέρα τῆς ἀληθείας· λυπήσου αὐτοὺς πὺν σὲ τιμοῦν μὲ πίστη, Πανάχραντε,
 λύτρωσε μας ἀπὸ τὰ πλήθη τῶν σφαλμάτων, Πανάμωμε· προστάτεψε, φύλαξε, περι-
 φρούρησε αὐτοὺς πὺν ἐλπίζουν σὲ σένα· λύτρωσε ἀπὸ κάθε περίσταση αὐτοὺς πὺν
 προσφεύγουν σὲ σένα· σπάσε τὰ βέλη τῶν ἀσάρκων καὶ πονηρῶν δαιμόνων, σταμά-
 τησε τὰ πάθη τῶν ἐνσάρκων καὶ ἀχρήστων ἀνθρώπων· σῶσε μὲ πίστη αὐτὸν πὺν σοῦ
 ψάλλει τὸν ὕμνο αὐτό, ἀποκάλυψε τὸν κυρίαρχο τῶν αἰσχροῦν παθῶν· χάρισε σὲ μᾶς
 νὰ σὲ μακαρίζουμε μὲ ἀγνότητα καὶ πόθο, δέξου θερμὰ αὐτὸν πὺν σοῦ φωνάζει μὲ φό-
 βο· χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτη.»*⁴

νικοῦ δόγματος εἶναι ἡ δυοφυσιτικὴ εἰς Χριστὸν «ἐν δύο φύσεσιν» μετὰ τὴν ἔνωση χωρὶς νὰ ἀναιρῇ τὴν Ἐ-
 φεσιανὴ φράση «μία φύση τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένη» τοῦ 431 μ.Χ., ὅπως διεμορφώθη ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπί-
 σκοπο Ἀλεξανδρείας ἅγιο Κύριλλο. Μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς Χαλκηδόνος πολλὲς ἐκκλησίες ἀπεσχίσθησαν, λό-
 γω τοῦ ὅτι ἐθεώρησαν τὸ δόγμα ὡς Νεστοριανικό. Αὐτὲς εἶναι γνωστὲς Προχαλκηδόνιες Ἐκκλησίες. Ἡ Δ'
 Οἰκουμενικὴ Σύνοδος στὴ Χαλκηδόνα, διεκήρυξε ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶχε «δύο φύσεις», τὴν θεία καὶ τὴν
 ἀνθρωπίνη. Ὁ Μαρκιανὸς ἀπεβίωσε στὶς 27 Ἰανουαρίου 457 μ.Χ. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀνεκήρυξε ἅγιο τὸν
 αὐτοκράτορα Μαρκιανό. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στὶς 17 Φεβρουαρίου ἐκάστου ἔτους.

<https://el.wikipedia.org/wiki/Μαρκιανός>

³ Ἡ ἁγία Αἰλία - Πουλχερία (19 Ἰανουαρίου 399 μ.Χ. - Ἰούλιος 453 μ.Χ.) ἦταν ἀντιβασιλίς τῆς Ῥωμαϊκῆς
 Αὐτοκρατορίας στὴν Ἀνατολή ὅταν ὁ ἀδελφὸς τῆς Θεοδόσιος ὁ Β' ἦταν ἀνήλικος. Ἐγίνε Αὐτοκράτειρα με-
 τὰ ἀπὸ τὸν γάμο τῆς μὲ τὸν Μαρκιανό. Ὅταν ἀπεβίωσε ὁ Αὐτοκράτορας Ἀρκάδιος, ὁ Θεοδόσιος Β' ἦταν ἐ-
 πτὰ ἐτῶν, ἡ δὲ Πουλχερία ἐννέα. Τὴν ἐξουσία, τὰ πρῶτα χρόνια, τὴν ἀσκούσε ὁ συνετὸς Ἀνθέμιος ὑπαρχος
 τῆς Ἀνατολῆς. Ἀπὸ τὶς 4 Ἰουλίου 414 μ.Χ. ὅμως, ὅταν ἡ Πουλχερία ἀναγορεύθηκε Αὐγούστα, ὁ Ἀνθέμιος ἀπ-
 εμακρύνθη ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ζωὴ, καὶ ἡ Πουλχερία ἀνέλαβε τὰ ἡνία τῆς Αὐτοκρατορίας, πράγμα πὺν
 συνέβη καὶ μετὰ τὴν ἐνηλικίωση τοῦ ἀδελφοῦ τῆς. Ὁ Θεοδόσιος Β', ἀδύναμος καὶ ἀσθενεὺς χαρακτήρης,
 δέχθηκε τὴν ἐπιρροὴ τῆς δραστήριας καὶ δυναμικῆς ἀδελφῆς του, ἡ ὁποία, μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἱκανῶν συν-
 εργατῶν πὺν ἐπέλεγε, ἔδωσε λύσεις σὲ ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ προβλήματα πὺν ταλάνιζαν τὴν Αὐτοκρατορία, ἐπι-
 βάλλοντας πάντα τὴ θέλησὶ τῆς στὸν Θεοδόσιο Β'. Τὸ 450 μ.Χ. ὁ Θεοδόσιος Β' ἀπεβίωσε, καὶ ἡ Πουλχερία ἔ-
 μεινε μόνη ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἐπέλεξε γιὰ σύζυγό τῆς τὸν σῶφρονα συγκλητικὸ Μαρκιανὸ ἀπὸ τὴν Θράκη. Ἡ
 Πουλχερία, γυναῖκα ἀκρῶς εὐσεβῆς, ἔδειξε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ ἐν γένει ἐκκλησιαστικὰ πράγματα
 τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ἀνέγερση καὶ ὑποστήριξη φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, ἐνῶ ἔκτισε
 καὶ τὸν πρῶτο ναὸ τῆς Παναγίας στὶς Βλαχέρνες. Λέγεται μάλιστα ὅτι αὐτὴ κέντησε μὲ χρυσὴ κλωστή τὴν
 Τιμία Ζώνη τῆς Παναγίας διακοσμώντας τὴν. Ἡ χρυσὴ αὐτὴ κλωστή εἶναι εὐδιάκριτη καὶ σήμερα στὸ τμή-
 μα τῆς ἁγίας Ζώνης πὺν φυλάσσεται στὴν Ἱερὰ Μονὴ Βατοπεδίου. Ἀκόμη, σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση, ὑπ-
 ἤρξε ἡ ἰδρύτρια τῆς Μονῆς Ἐσφιγμένου, τῆς Μονῆς Ξηροποτάμου στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τῆς Μονῆς τοῦ «Χει-
 μάρρου» κοντὰ στὸν ἴδιο χῶρο. Εὐαίσθητη καὶ γιὰ τὰ θεολογικὰ πράγματα τῆς Αὐτοκρατορίας, ὑπεστήριξε
 τὴν σύγκληση τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου στὴν Ἐφεσο τὸ 431 μ.Χ., ἡ ὁποία κατεδίκασε τὸν Νεστόριο καὶ
 τίς δοξασίες του, ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο στὴ Χαλκηδόνα τὸ 451 μ.Χ., ἡ ὁποία κατεδί-
 κασε τὸν Εὐτυχὴ καὶ τοὺς Μονοφυσίτες. Ὑπῆρξε μάλιστα ἡ πρῶτη γυναῖκα, πὺν ἦταν παρούσα σὲ Σύνοδο.
 Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀνεκήρυξε ἁγία τὴν αὐτοκράτειρα Πουλχερία. Ἡ μνήμη τῆς τιμᾶται στὶς 17 Φε-
 βρουαρίου ἐκάστου ἔτους.

<https://el.wikipedia.org/wiki/Πουλχερία>

⁴ Κοντάκιον, Εἰς τὴν μετάστασιν τῆς Θεοτόκου, Ἐκλογὴ Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ὑμνογραφίας, Π.Ν. Τρεμ-
 πέλα, Ἐκδόσεις «Ἀδελφότητος Θεολόγων 'Ὁ Σωτήρ'», σελ. 231 : «Ὡ Παρθένε ἁγία,* ὑπεράγιον Λόγον* σαρκί
 ἀποτεκοῦσα ἁγίως,* ἁγίασον ἡμῶν τὰς ψυχάς,* καὶ ἁγίως δίδου ἐκβιοῦν* πάντοτε ἁγίως σε γεραίροντας* καὶ
 κράζοντας ἀγνῶς σοι οὕτως* σῶζε ἡμᾶς σωτηρίας πύλη,* σκέπε ἡμᾶς ἀληθείας μητερ* φείσαι τῶν πιστῶς σε τι-
 μόντων, πανάχραντε,* ρῦσαι τῶν μυρίων σφαλμάτων, πανάμωμε* σκέπε, φρούρει, περιφύλαττε τοὺς ἐλπίζον-
 τας εἰς σέ* ρῦσαι πάσης περιστάσεως τοὺς προσφεύγοντας εἰς σε* θραῦσον βέλη ἀσάρκων πονηρῶν τε δαιμό-

Εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ Παναγία μας, ἀποτελεῖ γιὰ ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς, τὴν προστασία, τὴν σκέπη, τὴν αἰτία τῶν ἀγαθῶν, τὸ στήριγμα τῶν πιστῶν⁵, τὴν ἄβυσσο τῆς εὐσπλαγχνίας⁶, τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ στήριγμα⁷, τὸν θησαυρό, τὴν πηγὴ τῆς ἀφθαρσίας, τὸν πύργο τῆς ἀσφαλείας, καὶ τὴν θύρα τῆς μετανοίας⁸, ὅπως ἀκούομε καὶ προσευχόμεθα κατὰ τὶς ἡμέρες αὐτές τοῦ ἁγίου δεκαπενταυγούστου, σὲ κάποια τροπάρια τοῦ μικροῦ παρακλητικοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός⁹ τὸν 8^ο αἰῶνα μ.Χ. σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ τρία ἐγκώμια του πρὸς τὴν ΠΑΝΑΓΙΑ γιὰ τὴν ἑορτὴ αὐτὴ ἀναφωνεῖ, μεταξὺ τῶν ἄλλων : «**Ω**

νων,* παῦσον πάθη ἐνσάρκων καὶ ἀχρείων ἀνθρώπων* σῶσον πιστῶς τὸν ταῦτα σοι ἄσαντα,* δεῖξον αἰσχυρῶν παθῶν κυριεύοντα* δίδου ἀγνῶς μακαρίζειν σε πόθῳ,* δέχου θερμῶς ἐκβοῶντα σοι φόβῳ* χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε».-

5 α' τροπάριον τῆς γ' ὥδης τοῦ μικροῦ παρακλητικοῦ κανόνος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον : «Προστασίαν καὶ σκέπην* ζωῆς ἐμῆς τίθιμι* σέ, Θεογεννήτορ Παρθένε* σύ με κυβέρνησον* πρὸς τὸν λιμένα σου,* τῶν ἀγαθῶν ἡ αἰτία,* τῶν πιστῶν τὸ στήριγμα,* μόνη πανύμνητε». «Προστασία καὶ σκέπη τῆς ζωῆς μου θέτω ἐσένα, Θεοτόκε Παρθένε* σὺ νὰ με καθοδηγήσης πρὸς τὸ λιμάνι σου, πού εἶσαι αἰτία τῶν ἀγαθῶν, τὸ στήριγμα τῶν πιστῶν καὶ ἡ μόνη πανύμνητη».-

6 β' τροπάριον τῆς δ' ὥδης τοῦ μικροῦ παρακλητικοῦ κανόνος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον : «Εὐσπλαγχνίας τὴν ἄβυσσον* ἐπικαλουμένῳ τῆς σῆς παράσχου μοι,* ἢ τὸν εὐσπλαγχνον κήσασα* καὶ σωτήρα πάντων τῶν ὑμνούντων σε». «Σὲ ἐμένα πού ἐπικαλοῦμαι τὸ πέλαγος τοῦ ἐλέους σου, χάρισέ μου ἀπὸ τὸ δικό σου, σὺ πού ἐγέννησες τὸν ἐλεήμονα καὶ σωτήρα ὅλων ὅσοι σὲ ὑμνοῦν».-

7 δ' τροπάριον τῆς δ' ὥδης τοῦ μικροῦ παρακλητικοῦ κανόνος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον : «Οἱ ἐλπίδα καὶ στήριγμα* καὶ τῆς σωτηρίας τεῖχος ἀκράδαντον* κεκτημένοι σε, πανύμνητε,* δυσχερείας πάσης ἐκλυτρούμεθα». «Γιὰ ἐμᾶς, πανύμνητε, εἶσαι ἡ ἐλπίδα, τὸ στήριγμα καὶ τὸ ἀκατάλυτο τεῖχος τῆς σωτηρίας μας, καὶ ἐπειδὴ εἶσαι ἰδική μας, λυτρωνόμαστε ἀπὸ κάθε δυσκολία».-

8 γ' τροπάριον τῆς ζ' ὥδης τοῦ μικροῦ παρακλητικοῦ κανόνος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον : «Θησαυρὸν σωτηρίας* καὶ πηγὴν ἀφθαρσίας* τὴν σὲ κήσασαν,* καὶ πύργον ἀσφαλείας* καὶ θύραν μετανοίας* τοῖς κραυγάζουσιν ἔδειξας* ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν* Θεός, εὐλογητός εἶ». «Σὺ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μας, ἃς εἶσαι εὐλογημένος, ἐπειδὴ, σὲ ἐμᾶς, πού φωνάζομε, ἀνέδειξες αὐτὴν πού σὲ κρυφόρησε, σωτηρίας θησαυρό, ἀφθαρσίας πηγὴ, ἀσφαλείας πύργο καὶ μετανοίας θύρα».-

9 Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός (680-755 μ.Χ.) εἶναι ὁ μέγας συλλογέας καὶ ἀποταμιευτὴς τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως. Ἦταν υἱὸς τοῦ ὑπουργοῦ Σεργίου ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν υποθέσεων τοῦ χαλιφάτου, Ἐσπούδασε ὑπὸ τὸν διδάσκαλο Κοσμᾶ, καὶ ἀνέλαβε στὴ συνέχεια καὶ αὐτὸς παρόμοιο ἀξίωμα γιὰ νὰ τὸ ἀνταλλάξῃ ἀργότερα μὲ τὸ μοναχικὸ ἔνδυμα. Μαζὺ μὲ τὸν θετὸ τοῦ ἀδελφοῦ Κοσμᾶ ἀνεχώρησε στὴν Μονὴ ἁγίου Σάββα, πιθανῶς πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς εἰκονομαχίας, ἀφοῦ προηγουμένως μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Ἰωάννη τοῦ Ε' χειροτονήθηκε διάκονος καὶ πρεσβύτερος. Δὲν εἶναι βέβαιος ὁ χρόνος τοῦ θανάτου του καὶ μόνον ὑποθετικὰ μπορεῖ νὰ τοποθετηθῇ ὀλίγο μετὰ ἀπὸ τὴν εἰκονομαχικὴ σύνοδο τοῦ 754 μ.Χ., τῆς ὁποίας ἡ σκληρότητα τῶν ἐκφράσεων ἐναντίον του δείχνει ὅτι εἶχε κατανοηθῇ πλήρως ἡ σημασία τῆς προσωπικότητος του. «Μανσοῦρ τῷ κακωνύμῳ καὶ σαρακηνόφρονι ἀνάθεμα' τῷ εἰκονολάτρῃ καὶ φαρσογράφῳ Μανσοῦρ ἀνάθεμα», αὐτὰ εἶχαν γράψῃ γι' αὐτόν. Ἡ οἰκογενειακὴ κατάστασή του προσδιώρισε καὶ τὶς σπουδές του. Ὁ πατέρας του ἐξηγόρασε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ αἰχμαλώτου μοναχοῦ καὶ ἀρίστου διδασκάλου ἀπὸ τὴν Νότια Ἰταλία, τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Σικελοῦ, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὴν ἐκπαίδευσή του στοὺς βασικοὺς τομείς τῆς γνώσεως, δηλαδὴ τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν γεωμετρίαν, τὴν μουσικὴν, τὴν ἀστρονομίαν, τὴν ῥητορικὴν, τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη, καὶ ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸν πατέρα του κατέστη καὶ θετὸς ἀδελφός του. Ἦταν εἰκονόφιλος καὶ ἐπολέμησε μὲ σφοδρότητα τοὺς εἰκονομάχους αὐτοκράτορες Λέοντα τὸν Γ' τὸν Ἰσαυρο καὶ τὸν υἱὸ τοῦ Κωνσταντίνου τὸν Ε' τὸν Κοπρῶνυμο. Γράφοντας ἐπιστολὰς ἐζητοῦσε ἀπὸ τὸν λαὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ τιμᾷ τὶς ἱερὰς εἰκόνες. Αναφέρεται, στὴν παράδοση, ὅτι ὁ Λέων ὁ Γ' διέταξε νὰ μιμηθοῦν τὰ γράμματα τοῦ Ἰωάννη καὶ νὰ στείλουν στὸν χαλίφη πλαστὴ ἐπιστολὴν του, μὲ τὴν ὁποία νὰ φέρεται ὅτι ὁ Ἰωάννης προσέφερε (δήθεν) τὴν Δαμασκὸν στοὺς Βυζαντινούς. Ὁ Χαλίφης ἐπέισθη καὶ τοῦ ἔκοψε τὸ δεξιὸ χερὶ ἀπὸ τὸν καρπὸ, τὸ ὁποῖο ὁμως μὲ τὴν προσευχὴν του πρὸς τὴν Παναγίαν (πού ἀποκαλεῖται σήμερον Τριχεροῦσα) γιατρεύθηκε θαυματουργικά. Τότε λέγεται ὅτι συνέθεσε τὸν πρῶτον εἰρμὸν τοῦ κανόνος τοῦ α' ἤχου «σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ, θεοπρεπῶς ἐν ἰσχύϊ δεδοξασται». Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἀνήκει στὴν χορείαν τῶν εὐνοημένων ἐκείνων συγγραφέων, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα βρῆκαν καθολικὴ ἀναγνώριση καὶ ἐκτίμηση. Στὴν κοινὴ ἀμφισβήτησιν τῆς υπάρξεως πρωτοτυπίας στὰ ἔργα του ἀπὸ τοὺς σημερινούς μελετητές, ἐνῶ ἀναγνωρίζονται ἡ μόρφωση καὶ ἡ ἀξία τῆς προσφορᾶς του, μπορεῖ νὰ παρατηρηθῇ ὅτι μεταξὺ τῶν ἔργων του ὑπάρχουν καὶ μερικὰ πρωτότυπα καὶ ὅτι ἡ πρωτοτυπία δὲν εἶναι γνῶ-

πῶς ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς μεταφέρεται στὴ ζωὴ περνῶντας ἀπὸ τὸ θάνατο; Πῶς αὐτὴ ποὺ ξεπέρασε στὴ γέννα τῆς τὰ ὅρια τῆς φύσεως, κύπτει τώρα στοὺς νόμους τῆς, καὶ ὑποτάσσεται στὸ θάνατο τὸ ἀθάνατο σῶμα; Ἐπειδὴ πρέπει αὐτὸ νὰ ἀποθέσῃ τὴν θνητότητα καὶ νὰ ντυθῇ τὴν ἀφθαρσία¹⁰, ἀφοῦ καὶ ὁ κυρίαρχος τῆς φύσεως δὲν ἀρνήθηκε νὰ ὑποβληθῇ στὸν θάνατο. Πεθαίνει κατὰ τὴν σάρκα καὶ μὲ τὸν θάνατο καταργεῖ τὸν θάνατο, καὶ μὲ τὴν φθορὰ μᾶς χαρίζει τὴν ἀφθαρσία καὶ κάμνει τὴν νέκρωσή του πηγὴ τῆς ἀναστάσεως. Ὡς πῶς ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός δέχεται στὰ χέρια του τὴν ἱερὴ ψυχὴ τώρα ποὺ χωρίζεται ἀπὸ τὸ θεοδόχο σκηνῶμα, τιμῶντας νόμιμα αὐτὴν ποὺ ἔχει φύση δουλικὴ, καὶ μὲ ποιά ἀνεξιχνίαστα πελάγη φιλανθρωπίας; Οἰκονομῶντας σὲ ἕκαμε μητέρα του, αὐτὸς ποὺ ἔλαβε ἀληθινὸ σῶμα καὶ δὲν ἐπαρουσίασε ἀπατηλὴ τὴν ἐνανθρώπησή του. Ἐπειδὴ ἐκοίταζαν, ὅπως πιστεύομε, τὰ ἀγγελικὰ τάγματα περιμένοντας τὴν ἀναχώρησή σου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ὡς ἀρίστη ἐκδημία, ποὺ χαρίζει τὴν ἐκδημία πρὸς τὸν Θεό. Ἄν καὶ βέβαια ἔχει χαρισθῇ αὐτὸ ἀπὸ τὸν Θεὸ σὲ ὅλους τοὺς θεοφόρους ὑπηρέτες του, ἔχει πράγματι χαρισθῇ καὶ τὸ πιστεύομε, ἀλλ' ὅμως εἶναι τεραστία ἢ διαφορὰ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν μητέρα τοῦ Θεοῦ.

Πῶς λοιπόν, νὰ ὀνομάσωμε τὸ μυστήριον αὐτὸ τὸ σχετικὸ με σένα; Θάνατος; Ἀλλά, κατὰ φυσικὴ ἀνάγκη, ἡ πανίερη καὶ μακάρια ψυχὴ σου χωρίζεται ἀπὸ τὸ πανόλβιο καὶ ἀγνὸ σῶμα σου καὶ τὸ σῶμα παραδίδεται στὴν κανονικὴ ταφὴ, ὅμως δὲν παραμένει στὸν θάνατο οὔτε καὶ τὸ διαλύει ἡ φθορά. Ἐπειδὴ, αὐτῆς ποὺ παρέμεινε ἄθικτη ἢ παρθενία τῆς ὅταν ἐγέννησε, αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν μετάστασή της τώρα φυλάσσεται τὸ σῶμα τῆς ἀδιάλυτο, καὶ γίνεται ἡ μετάθεσή του σὲ σκηνὴ ἀνώτερη καὶ θεϊκώτερη, ποὺ δὲν τὴν διακόπτει ὁ θάνατος, ἀλλὰ παραμένει αἰώνια στοὺς ἀπεράντους αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ὅπως, δηλαδή, ὁ ὁλόλαμπρος καὶ ἀείφωτος ἥλιος, ὅταν τὸν κρύψει γιὰ λίγο τὸ σῶμα τῆς σελήνης, φαίνεται βέβαια ὅτι νὰ χάνεται, νὰ σκεπάζεται ἀπὸ τὸν ζόφο καὶ νὰ λαμβάνῃ τὴν θέσιν τῆς λάμψεώς του τὸ σκοτάδι αὐτὸς ὅμως δὲν ἐγκαταλείπει τὸ ἰδικό του φῶς, ἀλλὰ ἔχει μέσα του πηγὴ φωτὸς ποὺ ἀναβλύζει ἀσταμάτητα, ἢ μᾶλλον εἶναι ὁ ἴδιος πηγὴ φωτὸς ἀνεξάντλητη, ὅπως ὥρισε ὁ Θεὸς καὶ τὸν ἐδημιούργησε, ἔτσι καὶ σὺ ἡ πηγὴ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς καὶ ἀέναη, ὁ ἀδαπάνητος θησαυρὸς τῆς αὐτοζωῆς, ἡ πλουσία ἀνάβλυση τῆς εὐλογίας, ἡ αἰτία ποὺ μᾶς προξενεῖ ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ἂν καὶ γιὰ κάποιο διάστημα σὲ καλύπτει σωματικὰ ὁ θάνατος, ὅμως ἀναβλύζεις γιὰ ἐμᾶς μὲ ἀφθονία τοῦ ἀπείρου φωτὸς καὶ τῆς ἀθανάτου ζωῆς καὶ τῆς πραγματικῆς μακαριότητος ἀστείρευτα καὶ καθαρὰ καὶ ἀδαπάνητα νάματα, ποτα-

ρισμα μόνον τῆς σκέψεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ τρόπου τῆς παρουσιάσεώς της. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο οὐδεὶς ἀρνεῖται εἶναι ἡ αὐστηρότητα στὴν μέθοδο καὶ στὴν διαίρεση. Δαμάζοντας τὸ ὑλικό του, τὸ προσέφερε σὲ μικρὰς ἐνότητες, σὰν νὰ συνέθετε πάντοτε μικρὰ τροπάρια κανόνων. Εἶναι πάντοτε σαφὴς στὴν ἐκφράση καὶ ἔχει ὕψος ἀνθηρό. Τὰ σωζόμενα συγγράμματά του εἶναι : ἡ «Πηγὴ Γνώσεως», τὰ «Φιλοσοφικὰ Κεφάλαια», τὸ «Περὶ Αἰρέσεων», ἡ «Ἐκθεσις Ὁρθοδόξου Πίστεως», τρεῖς (3) πραγματεῖες «Περὶ Εἰκόνων», τὰ «Ἱερὰ Παράλληλα», τὸ μυθιστόρημα «Βαρλαάμ καὶ Ἰωάσαφ», διάφορες «Ὁμιλίαι» κλπ.. Χάρη στὴν εὐγλωττία του ὀνομάσθηκε «χρυσορρόας», καὶ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ποιητὲς καὶ ὕμνογράφους τῆς Ανατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἔργο γιὰ τὸ ὁποῖο ὀνομάσθηκε «μαῖστωρ τῆς μουσικῆς».

(Παναγιώτου Κ. Χρήστου, Ἐκκλησιαστικὴ Γραμματολογία, Πατέρες καὶ Θεολόγοι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐκδοτικὸς οἶκος Κυρομάνος, Τόμος Β', σελ. 322-327) & https://el.wikipedia.org/wiki/Ιωάννης_ο_Δαμασκηνός

¹⁰ Α' Κορ. 15, ⁵⁵ : «ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, ἄδη, τὸ νίκος;». «Θάνατε, ποῦ εἶναι τὸ κεντρὶ τῆς δυνάμεώς σου; δη, ποῦ εἶναι ἡ νίκη σου;»

μους χάριτος, πηγές ιαμάτων, εύλογία αδιάκοπη. Ἐπειδή, σύ, σὰν μηλιά ἐβγαλες ἄνθη ἀνάμεσα στὰ δένδρα τοῦ δάσους καὶ εἶναι ὁ καρπός σου ὁλόγλυκος στὸ στόμα τῶν πιστῶν¹¹. Γι' αὐτὸ δὲν θὰ ὀνομάσω θάνατο τὴν μετάστασή σου, ἀλλὰ κοίμηση ἢ ἀναχώρηση ἢ πιὸ κατάλληλα ἐνδημία. Ἐπειδή, ἐνῶ ἀναχωρεῖς ἀπὸ τὸ σῶμα, μεταβαίνεις πρὸς τὰ ἀνώτερα¹²».¹³

Ἀλλά, καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς¹⁴, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης γράφει τὸν 14^ο αἰῶνα μ.Χ. γιὰ ὅλα ὅσα συνέβησαν κατὰ τὴν Κοίμηση τῆς Θεοτό-

¹¹ **σμα ἁσμάτων 2, 3** : «Ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ, οὕτως ἀδελφιδός μου ἀνὰ μέσον τῶν υἱῶν ἐν τῇ σκιά αὐτοῦ ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα, καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί μου». «Σὰν μηλιά κατάφορτη μὲ ὁλόγλυκα μῆλα ἀνάμεσα στὰ ἄκαρπα δένδρα τοῦ δάσους ἔτσι εἶναι ὁ πολυαγαπημένος μου ἀδελφός ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους νέους. Στὴ ζωογόνο σκιά του ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα καὶ εἶναι γλυκὸς ὁ καρπὸς του στὸν λάρυγγά μου».-

¹² **Β' Κορ. 5, 8** : «Θαρρόουμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον». «Ἀλλὰ ἔχομε θάρρος, καὶ προτιμᾶμε νὰ βγοῦμε ἀπὸ αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ νὰ πᾶμε κοντὰ στὸν Κύριο».-

¹³ **ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Λόγος Α' εἰς τὴν Κοίμησην τῆς Παναγίας Θεοτόκου, ΕΠΕ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ Ἑργα, Τόμ. 9, σελ. 260, 8 – 263, 22** : «Ὡ πῶς ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς πρὸς τὴν ζωὴν διὰ μέσου θανάτου μεταγεται! Ὡ πῶς ἡ ἐν τῷ τόκῳ τοὺς ὄρους ὑπερβάσα τῆς φύσεως, νῦν ὑποκύπτει τοῖς ταύτης θεσμοῖς καὶ θανάτῳ τὸ ἀκήρατον καθυποβάλλεται σῶμα. Δεῖ γὰρ αὐτὸ τὸ θνητὸν ἀποθέμενον, τὴν ἀφθαρσίαν ἀμφιάσασθαι, ἐπεὶ καὶ ὁ Δεσπότης τῆς φύσεως τὴν τοῦ θανάτου πείραν οὐκ ἀπηνήνατο. Θνήσκει γὰρ σαρκὶ καὶ θανάτῳ λύει τὸν θάνατον, καὶ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν χαρίζεται καὶ τὴν νέκρωσιν ποιεῖ πηγὴν τῆς ἀναστάσεως. Ὡ πῶς ψυχὴν ἱερὰν τοῦ θεοδόχου διαιρουμένην σκηνώματος, οἰκείαις χερσίν ὁ παντοῦργός ὑποδέχεται, τιμῶν νομίμως, ἢν τῇ φύσει δούλην ὑπάρχουσαν, φιλανθρωπίας ἀνεξιχνίαστοις πελάγεσιν οἰκονομικῶς μητέρα ἑαυτοῦ ἐποίησατο, ὁ ἀληθεῖς σαρκωθεὶς, οὐ φενακίσας τὴν ἐνανθρώπησιν. Ἐώρων γάρ, ὡς δοκεῖ, τῷ ἀγγέλῳ τὰ τάγματα τὴν σὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀποβίωσιν προσδεχόμενα. Ὡ τῆς καλλίστης ἐκδημίας, ἢ τὴν πρὸς Θεὸν ἐκδημίαν χαρίζεται. Εἰ γὰρ καὶ πᾶσι τοῖς θεοφόροις θεράπουσι πρὸς Θεοῦ τοῦτο κεχάριται, κεχάριται γάρ, καὶ πιστεύομεν, ἀλλὰ γε τὸ διάφορον ἁπειρον δούλων Θεοῦ καὶ μητρός. Τί τοίνυν τὸ περὶ σέ τοῦτο μυστήριον ὀνομάσομεν; Θάνατον; Ἀλλὰ καὶ φυσικῶς ἡ πανίερος καὶ μακαρία σου ψυχὴ τοῦ πανολβίου καὶ ἀκηράτου σου χωρίζεται σώματος, καὶ τὸ σῶμα τῇ νομίμῳ ταφῇ παραδίδεται, ὅπως οὐκ ἐναπομένει ἐν τῷ θανάτῳ οὐδ' ὑπὸ τῆς φθορᾶς διαλύεται. Ἦς γὰρ τικτούσης ἀλώβητος ἡ παρθενία μεμένηκεν, ταύτης μεθισταμένης ἀδιάλυτον τὸ σῶμα πεφύλακται καὶ πρὸς κρείττονα καὶ θειότεραν σκηνὴν μετατίθεται, οὐ διακοπτομένην θανάτῳ, ἀλλ' εἰς ἀπεράντους αἰῶνας αἰώνων διαιωνίζουσιν. Ὡσπερ γὰρ οὗτος ὁ ὁλολαμπής καὶ αἰφώτος ἥλιος ὑπὸ τοῦ σεληνιακοῦ πρὸς μικρὸν κρυπτόμενος σώματος, δοκεῖ μὲν πῶς ἐκκλιμπάνειν καὶ τῷ ζόφῳ καλύπτεσθαι καὶ τῆς αἴγλης ἀντιλαμβάνειν τὸ σκότος, ὅμως αὐτὸς τοῦ οἰκείου φωτὸς οὐκ ἐξίσταται, ἔχει δὲ ἐν ἑαυτῷ πηγὴν φωτὸς ἀέναον βρύουσαν, μᾶλλον δὲ αὐτὸς πηγὴ φωτὸς ὑπάρχει ἀνεκλειπτος, ὡς ὁ κτίσας αὐτὸν Θεὸς διετάξατο, οὕτω καὶ σὺ ἡ πηγὴ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς ἡ ἀέναος, ὁ ἀδάπανος τῆς αὐτοζωῆς θησαυρός, ἡ δαψιλὴς τῆς εύλογίας ἀνάβλυσις, ἡ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν αἰτία καὶ πρόξενος, εἰ καὶ πρὸς τι χρονικὸν διάστημα καλύπτει σωματικῶς τῷ θανάτῳ, ἀλλὰ βρῦεις ἀφθόνως ἡμῖν φωτὸς ἀπειρεσίου, καὶ ἀμβροσίας ζωῆς καὶ τῆς ὄντως μακαριότητος ἀνελλιπὴ καὶ καθαρὰ, καὶ ἀδαπάνητα νάματα, ποταμοὺς χάριτος, ιαμάτων πηγάς, εύλογίαν ἀέναον. Σὺ γὰρ ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ ἐξήνηθας καὶ ὁ καρπός σου γλυκασμός ἐν τῷ λάρυγγι τῶν πιστῶν. Ἐντεῦθεν οὐ θάνατον τὴν ἱερὰν σου μετάστασιν λέξομαι, ἀλλὰ κοίμησην ἢ ἐκδημίαν ἢ ἐνδημίαν εἰπεῖν οἰκειότερον. Ἐκδημοῦσα γὰρ τῶν τοῦ σώματος ἐνδημείς πρὸς τὰ κρείττονα».

¹⁴ **Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς γενννήθηκε τὸ 1296 μ.Χ. στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ἀπέθανε στὶς 14 Νοεμβρίου 1359 στὴν Θεσσαλονίκη**, καὶ ἦταν μικρασιάτης μέγας θεολόγος, φιλόσοφος, καὶ λογιώτατος ἐπίσκοπος, μέγας ἀγωνιστὴς ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν διδασκαλιῶν καὶ ἀπόψεων ποὺ δὲν δέχονταν ὅτι οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄκτιστες. Ὁ ἴδιος, ὡς μοναχὸς τοῦ ἀγίου Ὁρους καὶ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ἀνεδείχθη ὁ ὑπέρμαχος τοῦ θεολογικοῦ ἡσυχασμοῦ. Αὐτὸς τὸν ἐθεμελίωσε καὶ ἀνεδείχθη μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες θεολογικὲς προσωπικότητες τῆς ὑστεροβυζαντινῆς περιόδου. Μορφώθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη στὶς ἐγκύκλιες σπουδὲς καὶ στὴν φιλοσοφία ἀπὸ τὸν Θεόδωρο Μετοχίτη, τὸν πρῦτανι τότε τοῦ πανεπιστημίου καὶ πρῶθυπουργό. Στὸ τέλος μιᾶς διαλέξεως τοῦ ἀγίου Γρηγορίου περὶ τῆς συλλογιστικῆς μεθόδου τοῦ Ἀριστοτέλη, ποὺ ἐγίνε στὰ ἀνάκτορα, ὁ Μετοχίτης εἶπε ὅτι, καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀριστοτέλης θὰ τὸν ἐπαινοῦσε ἐὰν ἦταν παρὼν. Τὰ πρῶτα ἐκεῖνα χρόνια τῆς ζωῆς του τὰ ἐπέρασε στὰ ἀνάκτορα, διότι μετὰ ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του, ποὺ ἦταν συγκλητικός, τελοῦσε ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ αὐτοκράτορα Ἀνδρονίκου Β' καὶ ἦταν φίλος τοῦ ἐγγονοῦ καὶ διαδόχου του Ἀνδρονίκου. Ἄν καὶ ὅλοι τὸν προώριζαν γιὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα, αὐτὸς προετίμησε τὴν ἄσκησι καὶ κατέληξε τελικῶς στὸ ἅγιο Ὄρος. Γιὰ πρώτη φορὰ ἀντεμετώπισε τὸν Βαρλαάμ, ὅταν, ὁ τελευταῖος, μετέχοντας σὲ συζητήσεις μὲ ἐκπροσώπους τῆς ἐκκλησίας τῆς Δύσεως, προέβαλε τὴν ἀγνωστικίζουσα θεωρία ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὁμιλοῦμε μὲ βεβαιότητα περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐκ τοῦ Υἱοῦ, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀδύνατη ἡ διείσδυση τοῦ νοῦ στὶς κινήσεις τοῦ ἀκαταλήπτου Θεοῦ. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἀντέταξε ὅτι τοὺς Ὁρθοδόξους χωρίζουν ἀπὸ τοὺς Λατίνους οὐσιώδεις δια-

κου καὶ ἀναφέρει μεταξὺ τῶν ἄλλων : «*Αὐτὴ μόνον, εὕρισκομένη ἀνάμεσα στὸν Θεὸ καὶ σὲ ὁλόκληρο τὸ ἀνθρώπινο γένος, τὸν Θεὸ τὸν κατέστησε υἱὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔκαμε υἱοὺς τοῦ Θεοῦ, κάνοντας οὐρανὸ τὴν γῆ, καὶ θεώνοντας τὸ ἀνθρώπινο γένος, καὶ μόνη αὐτὴ ἀπὸ ὅλες τὶς γυναῖκες ἀνεδείχθη ἐπάνω ἀπὸ κάθε φύση μητέρα τοῦ Θεοῦ ἐκ φύσεως, καὶ ὑπῆρξε μὲ τὸν ἀνέκφραστο τόκο της, βασίλισσα κάθε ἐγκόσμιου καὶ ὑπερκόσμιου κτίσματος· καὶ ἔτσι, ὑψώνοντας μόνη της τοὺς κάτω ἀπὸ αὐτήν, καὶ ἀποδεικνύοντας τοὺς ἐπάνω στὴ γῆ ὑπηκόους, ἀντὶ γιὰ ἐπιγείους οὐρανίους, μετέχοντας μιᾶς ἀνωτέρας ἀξίας καὶ μιᾶς μεγαλυτέρας δυνάμεως κατέστη ὑψηλοτάτη καὶ μακαριωτάτη βασίλισσα μακαρίου γένους. Ἔχοντας τώρα, καὶ τὸν οὐρανὸ κατοικητήριον πού τῆς πρέπει, ὡς βασιλεῖο πού ταιριάζει σὲ αὐτήν, σὲ αὐτὸν πού σήμερα μετατέθηκε ἀπὸ τὴν γῆ, στάθηκε καὶ στὰ δεξιὰ τοῦ βασιλεῖα τοῦ παντός, ντυμένη καὶ στολισμένη μὲ χρυσοῦφαντο ἱματισμό, ὅπως λέγεται γι' αὐτήν ἀπὸ τὸν ψαλμωδὸ προφήτη¹⁵. Ὡς διάχρυσον βέβαια ἱματισμὸ πρέπει νὰ νοήσης τὸ θεαυγὲς σῶμα ἐκείνης, καταστολισμένο μὲ τὶς παντὸς εἴδους ἀρετές, ἐπειδὴ μόνον αὐτὴ κατέχει τώρα μαζὺ μὲ τὸ θεοδόξαστο σῶμα καὶ μὲ τὸν Υἱὸ τὸν οὐράνιον χῶρο· ἐπειδὴ δὲν μπορούσε ἡ γῆ καὶ ὁ τάφος καὶ ὁ θάνατος νὰ κατέχουν παντοτινὰ τὸ ζωαρχικὸ καὶ θεοδόχο σῶμα της καὶ τὸ πιὸ ἀγαπητὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ οὐρανοῦ τῶν οὐρανῶν»¹⁶.*

φορὲς καὶ ὄχι ἀσήμαντα πράγματα ἢ ὀνόματα. Αὐτὴν τὴν θεολογικὴ ἀντίθεση ἐνέτεινε ἀργότερα ἡ διαφωνία γιὰ τὴν ἀσκητικὴ μέθοδο τῆς «νοεῶς» λεγομένης προσευχῆς. Τότε, ὡς ἐκπρόσωπος τῶν ἡσυχαστῶν μετέβη στὴν Θεσσαλονίκη καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ τὴν ὑποστήριξη τῶν ἀπόψεών τους, τὶς ὁποῖες ἐπεκύρωσε διπλὴ ἀγία Σύνοδος στὴν πρωτεύουσα τὸ 1341 μ.Χ.. Στὴν δεύτερη φάση τῆς ἡσυχαστικῆς ἔριδος, ἡ ὁποία συμπίπτει μὲ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον μεταξὺ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ καὶ Ἰωάννου Παλαιολόγου, ὁ ἅγιος Γρηγόριος, εὕρισκόμενος κατὰ τὸ πλεῖστον στὴν φυλακὴ, εἶχε σὰν θεολογικὸ τοῦ ἀντίπαλο τὸν Γρηγόριο Ἀκίνδυνον. Στὴν τρίτη φάση, μετὰ ἀπὸ τὴν νίκη τοῦ Καντακουζηνοῦ, ἐξελέγη μητροπολίτης Θεσσαλονίκης (1347 μ.Χ.), ὅπου ἐγκατεστάθη μὲ πολλὴ καθυστέρηση λόγω τῶν ἀντιρρήσεων τῶν ἀντικαντακουζηνικῶν Ζηλωτῶν οἱ ὁποῖοι κατεῖχαν τὴν πόλη. Ἔργο τοῦ πλέον ὑπῆρξε ἡ συμφιλίωση τῶν πολιτικῶν μεριδῶν τῆς πόλεως, τὴν ὁποία ἐπέτυχε, καὶ ἡ συνέχιση τοῦ θεολογικοῦ ἀγῶνα μὲ ἀντίπαλο αὐτὴν τὴν φορὰ τὸν Νικηφόρο Γρηγορά. Ἡ μεγάλη δραστηριότητά του τοῦ ἐστοίχισε μετὰ ἄλλων καὶ μία αἰχμαλωσία ὑπὸ τούρκων πειρατῶν. Ἀπὸ τὰ συγγράμματά του, τὰ ὁποῖα καταλαμβάνουν πέντε (5) ὀγκῶδεις τόμους, ἀξιόμνημονευστα εἶναι : οἱ δύο (2) «*Αποδεικτικοὶ Λόγοι*», οἱ κατὰ τοῦ Βαβυλῶνος Λόγοι «*ὑπὲρ τῶν ἡσυχάζόντων*», οἱ ἐπτὰ (7) «*Ἀντιρρήτικοὶ Λόγοι κατὰ Ἀκινδύνου*», οἱ τέσσαρες (4) «*Λόγοι κατὰ Γρηγορά*», τὰ ἑκατὸν πενήντα (150) «*Κεφάλαια*», καὶ οἱ σφριζόμενες «*Ὁμιλίαι*» του. Εἶναι ἅγιος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 14 Νοεμβρίου ἐκάστου ἔτους, καὶ κατὰ τὴν Β' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν.-

(Παναγιώτου Κ. Χρήστου, Ἐκκλησιαστικὴ Γραμματολογία, Πατέρες καὶ Θεολόγοι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐκδοτικὸς οἶκος Κυρομάνος, Τόμος Β', σελ. 44-49) &

https://el.wikipedia.org/wiki/Γρηγόριος_Παλαμᾶς

¹⁵ **Ψαλμ. 44, ¹⁰** : «*Θυγατέρας βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου· παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη*». «*Πριγκίπισσες ἀποτελοῦν τὴν τιμητικὴ συνοδεία σου· στὰ δεξιὰ σου στάθηκε ἡ βασίλισσα, ντυμένη μὲ χρυσοκέντητη στολὴ, στολισμένη μὲ πολὺτιμα στολίδια*».-

¹⁶ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ὁμιλία ΑΖ' εἰς τὴν πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς πανυπεράγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ΕΠΕ Γρηγορίου Παλαμᾶ Ἔργα, Τόμ. 10, σελ. 446, 3 – 447, 4-26 : «*Μόνη Θεοῦ καὶ παντὸς ἀνθρωπείου γένους στάσα μεταξὺ, τὸν μὲν Θεὸν ἐποίησεν υἱὸν ἀνθρώπου, υἱοὺς δὲ Θεοῦ τοὺς ἀνθρώπους ἀπειργάσατο, τὴν γῆν οὐρανῶσα καὶ τὸ γένος θεώσατο, καὶ μόνη πασῶν αὐτὴ μήτηρ μὲν ἐκ φύσεως ὑπὲρ πᾶσαν φύσιν ἀναπέφηνε Θεοῦ, βασιλεὺς δὲ παντὸς ἐγκοσμίου καὶ ὑπερκοσμίου κτίσματος ὑπῆρξε τῷ ἀφράστῳ τόκῳ, καὶ οὕτω τοὺς ὑφ' ἐαυτὴν δι' ἐαυτῆς ὑψώσατο καὶ τὸ ἐπὶ γῆς ὑπῆκοον οὐράνιον ἀντ' ἐπιγείου ἀποδείξατο, κρείττονος ἀξίας αὐτὴ καὶ δυνάμεως ὑπερτέρας μετασχοῦσα καὶ τῆς ἐκ τῶν οὐρανῶν διὰ θείου Πνεύματος χειροτονίας, ὑψηλὴν ὑψηλοτάτη καὶ μακαρίου γένους μακαριωτάτη βασιλεὺς ἐφέστηκε. Νῦν καὶ τὸν οὐρανὸν ἔχουσα πρόπον οἰκητήριον, ὡς αὐτὴ προσῆκον βασιλεῖον, εἰς ὃν ἀπὸ γῆς μετανέστη σήμερον καὶ ἐκ δεξιῶν παρέστη τοῦ παμβασιλέως ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμένη, κατὰ τὸ εἰρημένον τῷ ψαλμῷ προφήτῃ περὶ αὐτῆς. Ἰματισμὸν δὲ νοήσεις διάχρυσον τὸ θεαυγὲς ἐκείνης σῶμα πεποικιλμένον ταῖς παντο-*

Ἀγαπητοί μου καὶ ἀγαπητές μου,

Σήμερα, παγκόσμια, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε τόπο, πού ζοῦμε καὶ ὑπάρχομε σὰν ἄνθρωποι, μέσα στὸ φυσικὸ περιβάλλον, πού ὁ ἅγιος Τριαδικὸς Θεὸς ἐδημιούργησε γιὰ ἐμᾶς, δυστυχῶς, κάτι, πάντοτε προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ οὐράνια. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει καταστή σὲ πολλές περιπτώσεις, ἐπιλογέας πραγμάτων, πράξεων, ἐνεργειῶν, ἀποφάσεων, καὶ δημιουργιῶν, πού, δυστυχῶς, ἀντὶ νὰ τὸν ὀδηγοῦν πρὸς τὸν οὐρανό, τὸν ὀδηγοῦν στὸν θάνατο, στὴν διαστροφή καὶ στὰ ἀδιέξοδα τοῦ ὕλισμου καὶ τῆς ἐξουδενώσεως οἰασδῆποτε ἀνθρωπίνης ἀξίας. Κάτι, μᾶς ὀδηγεῖ στὴν ἀπαισιοδοξία, στὴν ἀπαξίωση, στὴν μοναξιά, στὴν σύγκρουση καὶ στὴν ἐξαφάνιση τοῦ καλοῦ λόγου, τῆς καλῆς σκέψεως, τῆς ὁμαλῆς ἐπικοινωνίας, τῆς συνεργασίας, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς συμπορεύσεως μαζὺ μὲ τὸν ἄλλο, μέσα σὲ ἓνα κόσμο, πού βάλλεται καὶ καταστρέφεται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν οἰκοδεσπότη του, τὸν ἄνθρωπο. Θὰ τολμοῦσε κάποιος νὰ πῇ ὅτι ἔχομε γίνει, σὰν δύσμορφοι ἄνθρωποι, καὶ ἐκεῖνα τὰ τέρατα πού προσπαθοῦν ἀλλόγιστα, ἀσυναίσθητα, καὶ μεθοδικὰ νὰ καταστρέψουν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, καὶ στὴ συνέχεια νὰ βάλουν τέρμα στὸ ἴδιο τὸ σπίτι τους, στὴ ὁμορφὴ καὶ μοναδικὴ πατρίδα μας, τὸν πλανήτη τῆς γῆς μας, πού μᾶς ἐδώρισε ὁ Θεός.

Μπροστὰ σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ δύσκολα, τὰ θανατηφόρα καὶ τὰ ἐπικίνδυνα, μόνον ἡ ἀναπνοή, ἡ ἐλπίδα, ἡ προστασία, καὶ ἡ ἀγάπη, μαζὺ μὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ ἀγωνίσματα, μποροῦν νὰ μᾶς ὀδηγήσουν στὸν μοναδικὸ δρόμο τῆς ἀληθινῆς ζωῆς, πού εἶναι ὁ Χριστὸς μας. Μόνον μέσα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας πού ἀνῆκομε, καὶ μόνον μέσα σὲ αὐτήν, καλούμεθα μὲ ταπείνωση καὶ μετάνοια μετέχοντας στὰ ἁγιοφόρα, μυροφόρα καὶ ἅγια μυστήρια τοῦ Χριστοῦ μας, νὰ διορθωθοῦμε, νὰ ἐπιστρέψωμε, νὰ ξανασυνδεθοῦμε, νὰ συμπορευθοῦμε καὶ νὰ δώσωμε τὰ χέρια μας γιὰ νὰ καταρρίψωμε τὰ ψέμματα καὶ τὶς ψευδαισθήσεις πού ὀδηγοῦν σὲ ἓναν προσωρινὸ καὶ ψεύτικο κόσμο θανάτου καὶ καταστροφῆς.

Καὶ σὲ αὐτὸν τὸν ἀγῶνα, ἡ Κυρία, ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, σήμερα μᾶς καλεῖ γιὰ νὰ προσευχηθοῦμε πρὸς αὐτήν, καὶ νὰ τὴν παρακαλέσωμε νὰ μᾶς προστατεύῃ, νὰ μᾶς σκεπάζῃ, νὰ μᾶς συνοδεύῃ, νὰ μᾶς γαληνεύῃ, καὶ νὰ μᾶς ἐνώνῃ μπροστὰ στὸ μυστήριο τῆς αἰωνίου καὶ ἀθανάτου ζωῆς, πού μᾶς χαρίζει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

ΠΑΝΑΓΙΑ μας, βοήθησέ μας, στήριξέ μας, προστατεύσέ μας, σῶσε μας ἀπὸ τοὺς κινδύνους, σκέπασέ μας, διατήρησέ μας στὴν πίστη, ἀγαπημένους καὶ ἐνωμένους μέσα στοὺς δυσκόλους καιροὺς πού ζοῦμε, σκέπασε τὶς οἰκογένειές μας, τὰ παιδιά μας, τὰ ὀρφανὰ παιδιά, ὅλους αὐτοὺς πού πεινοῦν καὶ ζοῦν μέσα στὴ φτώχεια καὶ τὴν ἀνέχεια.

ΠΑΝΑΓΙΑ μας, σπᾶσε τὰ δεσμὰ τῆς σκλαβιάς τῶν ἀνθρώπων σὲ κάθε τι τὸ ξένο ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ δώσε μας τὴν ἐλευθερία.

δαπαῖς ἀρεταῖς· μόνη γὰρ αὕτη νῦν μετὰ τοῦ θεοδοξάστου σώματος σὺν τῷ Υἱῷ τὸν οὐράνιον ἔχει χώρον· οὐ γὰρ εἶχε κατέχειν εἰς τέλος γῆ καὶ τάφος καὶ θάνατος ζωαρχικὸν σῶμα καὶ θεοδόχον, καὶ οὐρανοῦ καὶ τοῦ οὐρανοῦ τῶν οὐρανῶν φίλτερον ἐνδιαίτημα».-

ΠΑΝΑΓΙΑ μας, προσευχόμεθα σὲ σένα, μὲ δάκρυα καὶ βαθειὰς ἱκεσίες, σῶσε ὅλο τὸν κόσμον ποὺ εἶναι πληγμένος ἀπὸ κάθε λογῆς καταστροφές, ἀπὸ πυρκαϊές, ἀπὸ πλημμύρες, ἀπὸ σεισμούς, ἀπὸ πολέμους, ἀπὸ ἀσθένειες καὶ ἀπὸ κάθε εἶδους ἠθικοῦ ξεπεσμοῦ καὶ ὑποτέλειας στὴν ἁμαρτία.

ΠΑΝΑΓΙΑ μας, δώσε δύναμη στοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἀγωνίζονται ἰδίως κατὰ τὴν περίοδο αὐτή, μὲ κάθε τρόπο νὰ σταματήσουν τὴν λαίλαπα τῆς φωτιᾶς μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς τους, καὶ δώσε τὴν ὑπομονή καὶ τὴν καρτερία σὲ ὅλους ὅσους ἐπλήγησαν τελευταῖα ἀπὸ τὶς φωτιές.

ΠΑΝΑΓΙΑ μας, προφύλαξε κάθε πτωχό, κάθε ἀδικημένο, κάθε πληγμένο, κάθε ἄρρωστο, κάθε ἄνεργο, κάθε κυνηγημένο, κάθε ξεχασμένο, κάθε ἄνθρωπο ποὺ ζεῖ ἐπάνω στὸν κόσμο μας μόνος καὶ ξεχασμένος.

ΠΑΝΑΓΙΑ μας, μὴ μᾶς ἀφήσης μόνους, μείνε μαζί μας.

Εὐχέτης πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, καὶ Αειπάρθενο Μαρία,
τὴν πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν καὶ βασίλισσα ὅλου τοῦ κόσμου,

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Φιλίππων, Νεαπολεως καὶ Θάσου
Στέφανος

✠ Ο ΦΙΛΙΠΠΩΝ, ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ & ΘΑΣΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΣ